

ЗМІСТ

Засідання сорок сьоме, вечірнє
(Четвер, 30 травня 2019 року)

Відхилення проекту Постанови «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до статті 41 Конституції України щодо реалізації прав українських громадян на землю, збереження власності на сільськогосподарські землі в руках громадян України та сталого розвитку села на основі фермерських господарств»	...2
Заява фракцій Радикальної партії Олега Ляшка і «Батьківщина»	...10
Розгляд проекту Закону «Про сільськогосподарську кооперацію»	...11

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ СОРОК СЬОМЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
30 травня 2019 року, 16 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, час, відведений для перерви, вичерпаний. Прошу всіх заходити до залу і приготуватися до реєстрації.

Готові, так?

Увімкніть систему «Рада».

У сесійному залі зареєструвалися 345 народних депутатів. Вечірнє пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Нагадую, що ми розглядаємо проект Постанови «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до статті 41 Конституції України щодо реалізації прав українських громадян на землю, збереження власності на сільськогосподарські землі в руках громадян України та сталого розвитку села на основі фермерських господарств» ([№ 6236-П](#)).

Зараз виступи народних депутатів щодо даного проекту постанови.

Слово для виступу надається Олегу Ляшку, якому два депутати передали слово.

Будь ласка, Олегу Валерійовичу, у вас 6 хвилин.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Дякую, пане Голово. Для тих наших слухачів, глядачів – українців, які, можливо, не чули дискусій зранку, я коротко повторю про що йдеться.

У 2018 році наша команда ініціювала внесення змін до статті 41 Конституції України про те, щоб зазначити, що основою аграрного устрою України є фермерське господарство. Парадоксальна річ, Україна, яка завжди корінням із села, майже половина громадян живе у селі,

в Основному Законі – Конституції України жодної згадки ні про фермера, ні про село. Натомість є стаття 13 Конституції України, яка вказує, що земля є правом власності українського народу.

Незважаючи на пряму вимогу Конституції України, що земля належить українцям, влада Порошенка і нова влада Зеленського намагаються протягнути в парламенті законопроект щодо продажу землі іноземцям. Вони розказують багато казок про те, що, коли буде продаж землі, її відкритий, закритий, перекритий ринок, в селі буде робота, зарплата, корова, життя і все інше. Але при цьому забувають сказати українським селянам і українським громадянам ключове: хто купить цю землю. З нашими корумпованими правоохоронними органами, продажною судовою системою, за відсутності коштів у фермерів, у селян цю землю куплять або латифундії – лобісти, які представлені тут, у парламенті, і блокують прийняття змін до Конституції, або транснаціональні корпорації.

Саме тому Міжнародний валютний фонд у кожному меморандумі, надаючи черговий кредит, ставить головну умову – продаж землі. Заради цього вони надають кредити. Чому вони борються за нашу землю? Згадайте, що Гітлер під час війни вивозив з України. Робочу силу і землю, чорнозем, яку нам дав Господь. Гітлер війною пішов, щоб забрати нашу землю. Сьогодні діють хитріше: не йдуть відкритою війною, а підкупають, щоб за 3 копійки забрати землю. Одні наб'ють мільярди в кишені, а українські селяни будуть батраками на своїй землі.

Я і моя команда проти реалізації таких планів. У парламенті цього скликання саме Радикальна партія та інші колеги народні депутати не дали Порошенку протягнути ринок землі, продаж землі, хоча вони робили все для цього. Наша залізна позиція не дала забрати у селян землю.

Новообраний Президент Зеленський, його представники відкрито декларують, що новий парламент, в якому вони хочуть отримати більшість, прийме перший проект закону про продаж землі іноземцям. Щоб не дати протягнути їм цей законопроект, не дати продати землю іноземцям, забравши її в українських селян, ми пропонуємо зміни до Конституції, а саме внести доповнення до статті 41, що основою аграрного устрою України є фермерське господарство. Ми не вигадуємо велосипеда.

У статті 23 Конституції Республіки Польща записано, що основою аграрного устрою держави є сімейне господарство. У конституціях Аргентинської Республіки та багатьох інших країн записані такі самі норми. Тому що виключно сімейне господарство, фермерство, інші форми господарювання є основою розвитку села. А коли в село приходять латифундисти, олігархи, міжнародні корпорації, там немає нічого, крім рапсу і сої, там немає корів, роботи, дитячого садка, дороги, світла, тому що кошти у соціальну сферу не інвестують, як не інвестують в робочі місця, бо для них головне – швидкий заробіток. Подивіться, вся країна засіяна соєю, рапсом і соняшником, і ніхто не дотримується ні сівозміни, ні родючості земель, корови днем з вогнем не знайдеш.

Я нещодавно був у Кременчуцькому районі Полтавської області, зустрівся з молодою дівчиною 28 років, мамою п'яти дітей, яка розповіла, що сім'я тримає п'ятеро корів, і держава ні копійки їм не дала ні на доїльний апарат, ні на холодильну установку, ні, навіть, на те, щоб прогодувати ту корову. Зате мільярди йдуть олігархам на так звані дотації «нужденним», на їхній, абсолютно прибутковий, бізнес, замість того щоб дати ці гроші багатодітним сім'ям, які мешкають у селі, дати гроші тим, хто хоче створювати робочі місця, заробляти, жити і годувати країну. Влада замість того, щоб змінювати продажну політику – продаж землі і сировини – забирає в людей можливість жити в селі. Єдина можливість повернути життя в село, людей в село, корів у село, виробництво в село – треба, щоб земля належала українцям і годувала їх. Зміна політики держави, щоб ніхто із тих, які при владі – Зеленський чи хто інший – думали не, як продати землю, а як забезпечити селян переробкою, обіговими засобами, доступними кредитами, щоб земля належала селянам. Мої зміни до Конституції розв'язують цю проблему. Земля належатиме...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

У вас усе, так? Дякую вам.

До слова запрошується Андрій Тетерук (*Шум у залі*).

Перепрошую, зараз Купрієнко, який передає слово Галасюку, потім – Тетерук і Шухевич. Тобто три виступи. Будь ласка.

ГАЛАСЮК В.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія Олега Ляшка. Те, що зараз, під час розгляду такої стратегічно важливої для країни законодавчої ініціативи, як зміни до Конституції України, в урядовій ложі немає ані Прем'єр-міністра, ані міністрів, є дуже показовим. І це свідчить про те, що питання української землі, майбутнього українського села і агросектору байдужі не лише Прем'єр-міністру, а й, на жаль, більшості депутатів у цьому залі.

Більше того, Прем'єр і уряд сприяють консервації сировинної економіки України, сировинної моделі. Абсолютно невинно, що сьогодні ми не почули з трибуни звіту уряду і Прем'єр-міністра. А про що їм звітувати? Про те, що за часів їхнього керування сотні тисяч українців виїхали з України, стали вимушеними заробітчанами, емігрантами, щоб прогодувати свої родини, замість того, щоб створити сотні тисяч робочих місць в Україні, чи про те, що вони піднімали тарифи і ціни, замість підняття зарплат і пенсій, чи про те, що вони діяли під диктовку Міжнародного валютного фонду, замість того, щоб слухати громадян України, українських виробників – платників податків, чи, може, про те, що в Україні зростає експорт сировини і слабшає промисловість?

Ви подивіться, за останні сім років експорт зернових з України зріс втричі. І при цьому хто став краще жити в селі чи в країні? Кілька олігархів. І це те, що робить цей уряд. Україна експортує на 7 мільярдів доларів зернових, а борошна – лише на 70 мільйонів доларів. А з нашого зерна потім роблять борошно в Туреччині, спагеті в Італії, яке коштує вже в 5-7 разів дорожче, ніж та сировина, яку ми продали за кордон. Це економічний ідіотизм, якому потурає цей уряд і ця влада. Саме тому команда Радикальної партії одноголосно голосувала за відставку цього уряду і Прем'єр-міністра (*Оплески*).

Чи, може, Прем'єр-міністр хотів би з цієї трибуни сказати правду про свою позицію щодо лісу-кругляку? Що він підписав делегувати арбітрів для розгляду судової справи в Євросоюзі проти України, щоб в езуїтський спосіб спробувати відмінити мораторій на експорт лісу-кругляку, за який і команда Радикальної партії Олега Ляшка, і дуже багато українських патріотів боролися в цьому залі. Ми прийняли цей мораторій, і ми його збережемо.

Чи, може, він хотів би розказати тут про політику високих цін і тарифів, замість політики високих зарплат і пенсій, розвитку промисловості, яку пропонує наша команда? Навряд чи. Так ось саме тому ми сьогодні не почули звіту уряду. Треба радикально міняти економічну політику (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. До слова запрошується Тетерук Андрій Анатольович.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановний пане Голово! Шановні колеги народні депутати! Шановний український народе! Беззаперечно, питання землі потребує вирішення. Ми бачимо низку проблем, пов'язаних з цим питанням, зокрема ідеться про шалену корупцію тих, хто володіє величезним масивом землі, продає її, збагачується через незаконні схеми, а держава натомість отримує виключно негативні наслідки від такого продажу, тому що квітне корупція, питання не вирішується.

Мої колеги неодноразово згадували про те, що вирішення цього питання потребує конституційного закріплення. Але мене надзвичайно турбує той факт, що новообраний Президент Зеленський з перших днів свого перебування на посаді цинічно порушує Конституцію, що, власне, позбавляє нас надії на те, що закріплення питання через Конституцію матиме стовідсоткову гарантію. На жаль, ми не перебуваємо ще в стадії розквіту правової держави, тому в самому сенсі ми маємо дозволити громадянам бути господарями на своїй землі. Мої колеги згадували Гітлера, але треба не забувати й партнерів Гітлера – радянську владу, яка за пару десятків років до того, як Гітлер почав вивозити землю, власне, вбивала українців, які володіли землями, позбавила їх права власності на землю, і з тих пір комуняцько-більшовицький режим всіляко пручається, щоб українці були господарями на своїй землі.

Тому всі ті, які зараз ратують за те, щоб залишити все в такому стані, є справжніми нащадками комуністичного режиму, які багатіють на тому, що розпоряджаються величезними обсягами землі. Судді в нас отримують сотні тисяч гектар, як хабарі, ті, які мають величезний обсяг політичних, скажемо, дивідендів, вони так само ще ті латифундисти.

Отже, ми маємо в цивілізований спосіб дозволити українцям володіти землею, мати право власності на землю, передавати її у спадок. Ми маємо розуміти, що саме земельне питання має бути потужним генератором розквіту нашої держави, розквіту фермерського господарства, розквіту всіх тих, які хочуть працювати, жити на своїй землі і бути справжніми господарями, а не орендарями. Закликаю всіх подумати над цим питанням і вирішувати його у визначений нами спосіб – шляхом зміни законодавства...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

ТЕТЕРУК А.А. Щоб це було вирішено так, як в розвинутих країнах: ринок землі має бути прозорий і зі зрозумілими правилами, які ми, народні депутати, маємо встановити, щоб усі розуміли, як на цей ринок заходити, як себе поводити і як бути захищеним перед законом і всіма гравцями. Це цивілізовано, правильно і справедливо, бо українці мають панувати на своїй землі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Зараз заключний виступ. Через 3-4 хвилини ми перейдемо до прийняття рішення. Тому я звертаюся до всіх голів фракцій з проханням запросити народних депутатів до сесійного залу.

Народний депутат Дідич наполягає на виступі. Зараз – Юрій Шухевич, 3 хвилини, потім – Дідич.

Будь ласка, пане Юрію, вам слово.

ШУХЕВИЧ Ю.-Б.Р., *заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка).* Шановні народні депутати, хоча далеко не всі, бо, бачу, багатьом депутатам байдуже, що буде з українською землею, що буде з українцем-трудоарем, який працював, кров'ю і потом поливав цю землю віками.

Оскільки ми завжди апелюємо до Євросоюзу, я хочу сказати вам ось що. Два роки тому у Львові в стінах Українського католицького університету відзначалося 40-річчя Української Гельсінської групи за участі представників з Росії, Естонії, Латвії, Литви, Грузії і Вірменії.

І представник Латвії, молодий хлопець, який свого часу, наприкінці існування Радянського Союзу, коли починалися великі демонстрації, під час так званої перебудови, перший підняв національний прапор Латвії, сказав нам таке: «Ви знаєте, у нас, у Латвії, земля належить не нам, а шведам, німцям, англійцям, яка гарно засіяна, такими зеленими газонами, а наші люди – латиші, які працювали на цій землі, тепер працюють в Ірландії в наймах. Я з ними говорив, і в них така гіркота, кажуть, що колись, коли над нами знущалися, то був ворог, а тепер рідна держава». І він ще додав: «Ми вже той шлях пройшли. Прошу вас, не йдіть нашим шляхом». Це вже досвід Латвії, яка є в Євросоюзі. І це є досвід того, як їх обезземелили.

Тому я хочу звернутися до вас. Ви тут нарікаєте на мораторій. Правильно, треба нарікати, тому що ми у грудні приймаємо мораторій, і забуваємо на рік, а потім – ой – знову будемо приймати. Треба прийняти мораторій на три-п'ять років, зробити програму відродження села, треба людям, які живуть у селі, працюють на землі, дати відповідні кошти, дешеві кредити, щоб вони могли загосподарювати цю землю, а не кинути її на вільний ринок, де чужинці її захоплять, куплять, і ми знову опинимося на рідній несвоїй землі. Зверніть увагу на це, подумаймо всі про те, щоб цього не сталося...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

ШУХЕВИЧ Ю.-Б.Р. ...українським селянам, які працювали і працюють на ній.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Як домовлялися, до слова запрошується Дідич. Будь ласка, 1 хвилина.

ДІДИЧ В.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 40, Дніпропетровська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги! Шановний Голово! Шановний український народ! Сьогодні знаковий день, бо ми розглядаємо такий важливий конституційний законопроект, поданий колегами народними депутатами, підтриманий політичними силами в цій парламентській залі, які думають про майбутнє.

Коли подивишся на лани, вони красиві, потужні, а коли подивишся на будинки, в яких живуть українці, вони розграбовані, українців немає, бо по світах шукають кращої долі. І лише шляхом збереження фермерського руху, малих господарств ми зуміємо зберегти український народ, зробити його господарем на своїй рідній землі і рухатися до кращого майбутнього нашої держави.

Тому ми будемо підтримувати цю конституційну норму, яка дасть українцям життя. Закликаю всіх голосувати за.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ми завершили обговорення. Прошу запросити депутатів до залу. Переходимо до прийняття рішення.

Колеги, прошу повернутися з урядової ложі до залу і зайняти робочі місця.

Прошу голів фракцій запросити депутатів до залу.

Прошу секретаріат Верховної Ради України зробити повідомлення, що ми переходимо до прийняття рішення.

Голови фракцій, подивіться, кого немає.

Колеги, готові?

Я прошу займати робочі місця (*Шум у залі*).

Ви чули, що я щойно десять раз закликав, чи не чули?

Прошу займати робочі місця. Прошу голів фракцій приготуватися до голосування.

Колеги, подивіться, кого немає поруч, передзвоніть. Будь ласка, подивіться, кого немає.

Не всі на робочих місцях. Я прошу зайняти робочі місця і не виходити із залу, а, навпаки, заходити до залу.

Колеги, голови фракцій, подивіться, кого немає поруч, запросіть до залу.

Отже, ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту Постанови «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до статті 41 Конституції України щодо реалізації прав українських громадян на землю, збереження власності на сільськогосподарські землі в руках громадян України та сталого розвитку села на основі фермерських господарств» ([№ 6236-П](#)). Прошу голосувати, прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 160.

Рішення не прийнято.

Покажіть, будь ласка, по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 34, «Народний фронт» – 33, «Опозиційний блок» – 26, «Самопоміч» – 6, Радикальної партії Олега Ляшка – 18, «Батьківщина» – 8, «Воля народу» – 4, «Партії «Відродження» – 5, позафракційні – 26.

Колеги, оскільки рішення не прийнято, даний проект постанови відхилений.

Колеги, переходимо до розгляду наступного питання – проекту Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» ([№ 6527](#)) та альтернативних законопроектів [№ 6527-1](#), [№ 6527-д](#).

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Перерва, перерва.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спочатку підпишіть заяву.

Отже, прошу всіх доповідачів і співдоповідачів підготуватися до розгляду законопроектів.

Колеги, перед тим, як розпочати розгляд, повідомляю, що до президії від фракцій Радикальної партії Олега Ляшка та «Батьківщина» надійшла заява з вимогою про оголошення перерви. Але є згода замінити її виступом з трибуни.

Ляшко. Будь ласка, 3 хвилини.

ЛЯШКО О.В. Це величезна ганьба для українського парламенту, що ви не здатні підтримати внесення до Конституції норми щодо права фермерів на володіння українською землею. Я хочу, щоб усі українці знали, хто за це не голосував.

«Блок Петра Порошенка», ви розказуєте про європейські стратегії? Я звертаюся до одного із найбільших земельних латифундистів Петра Олексійовича Порошенка: чому ви не дали команду своїй фракції проголосувати за? Чому ви забираєте можливість у фермерів пожиттєво успадковувати землю, володіти нею, бути господарями на цій землі, заробляти на життя, годувати свою сім'ю?

Я звертаюся до колег з «Народного фронту», які так само дали мізерну кількість голосів. Трохимовичу та всі інші, вам не соромно,

що не підтримуєте фермерів, позбавляєте можливості українців бути господарями на своїй землі? Ви що, хочете, щоб на цій землі господарями були іноземці? Ви вийдіть із цього затишного теплого залу, поїдьте в село, до людей, подивіться, що там життя немає. Тому що ви, провладна коаліція, проводите політику, щоб люди задарма віддали цю землю. Ви їм ні копійки кредиту не дали, ні копійки державної підтримки не дали, податків їм нормальних не дали, елементарної доїльної установки не дали, державні акти на землю люди оформити не можуть, сінокоси, де випасали корів, розпаювали і на них побудували маєтки, і більше нічого в селі немає. Ви до чого, паразити, село довели?! І ви ще землю хочете продати?

Я вимагаю від Голови парламенту оприлюднити список тих, які не голосували за землю для фермерів, у парламентській газеті «Голос України». Фото з вашими мордами я порозклеюю на кожному стовпі у кожному селі, на сільських базарах, на вокзалах, біля сільських зупинок, щоб люди, коли ждуть автобуса, читали і плювали в ваші морди за те, що ви не проголосували. Нехай у вас руки й ноги повідсихають за те, що ви сьогодні забираєте в українців майбутнє!

Ви хочете продати землю, щоб 3 копійки в кишеню покласти. У вас бабла за все життя було багато, але не буде, бо гроші – це вода, а на землі господарем має бути українець. Я вам не дам продати українську землю іноземцям ні в цьому парламенті, ні в наступному. Поки я буду в парламенті, землю іноземцям ніхто не продасть. Я заставлю вас змінити державну політику на підтримку українських селян, щоб наші люди заробляли, а не ви конкурентів годували. Безсовісні паразити, скотиняки! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, переходимо до розгляду законопроектів: № 6527, № 6527-1 і № 6527-д. Комітет наполягає на розгляді даного питання за повною процедурою. Тому я навіть не пропонуватиму скорочену.

Доповідатимуть: Кучер Микола Іванович, Івченко Вадим Євгенович, Лабазюк Сергій Петрович.

Співдоповідачів я по черзі запрошуватиму до слова.

Зараз до слова запрошується Кучер Микола Іванович. Будь ласка. Законопроект масштабний, об'ємний.

КУЧЕР М.І., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 17, Вінницька область, самовисуванець). Дякую. Шановний головуєчий! Шановні колеги! Хочу представити вам проект Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» (№ 6527). Законопроектом пропонується системне та комплексне регулювання всіх правовідносин щодо утворення, діяльності та припинення сільськогосподарських кооперативів з урахуванням міжнародних стандартів та кращих світових практик.

Разом з тим, хочу відмітити, що аграрним комітетом спільно з профільними асоціаціями та експертами був підготовлений доопрацьований проект Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» (№ 6527-д), одностайно підтриманий членами нашого комітету.

Даним законопроектом вирішується низка питань, які потребували законодавчого врегулювання.

Перше. Спрощується регламентація створення та діяльності кооперативів, передбачається порядок виходу, виключення члена сільськогосподарського кооперативу чи ліквідація такого кооперативу, закріплюється механізм повернення внесків членів кооперативу виключно в розмірі, в якому були внесені відповідні внески.

Друге. Надається кооперативам, що зареєстровані раніше, можливість привести свої установчі документи у відповідність із цим законом протягом трьох років з моменту його прийняття.

Третє. Членами кооперативів можуть бути як фізичні, так і юридичні особи (раніше юридичні особи не могли бути членами кооперативів). Передбачається наявність асоційованого члена кооперативу, який не зобов'язаний брати участі у сільськогосподарській діяльності кооперативу, але при цьому одержує виплати за пай у розмірі і в порядку, визначеному відповідно до статуту кооперативу. Під час ліквідації кооперативу асоційований член сільськогосподарського кооперативу має переважне в порівнянні з іншими членами кооперативу, право на повернення паю.

Кооперативи можуть бути як прибутковими, так і неприбутковими. При цьому чітко закріплюється механізм розподілу чистого

фінансового результату – прибутку сільськогосподарського кооперативу, крім сільгоспкооперативів, які діють без мети отримання прибутку. Прибуткові сільськогосподарські кооперативи матимуть можливість реалізувати продукцію, вирощену членами кооперативу, що лише сприятиме розвитку вітчизняного фермерства.

На законодавчому рівні закріплюється державна підтримка сільськогосподарської кооперації як з державного, так і з місцевих бюджетів, зокрема у вигляді компенсації в розмірі до 90 відсотків суми єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, сплаченого відповідними сільськогосподарськими кооперативами (ЄСВ).

У цілому прийняття законопроекту сприятиме легалізації виробництва сільськогосподарської продукції в малих і дрібних господарствах та розвитку ринку надання сільськогосподарських послуг, збільшенню кількості одноосібників, розвитку земельних відносин, ринку надання сільськогосподарських послуг.

Враховуючи вищезазначене, прошу підтримати за основу саме доопрацьований законопроект № 6527-д.

Чому ми обрали шлях повного оновлення законодавства про сільськогосподарську кооперацію? Нам завжди казали, що ми перебільшуємо проблему, що в Україні з сільськогосподарською кооперацією все гаразд. Ні, зовсім не гаразд.

Озвучу деякі цифри. На сьогодні в Україні частка виробничих сільськогосподарських кооперативів в сільськогосподарському виробництві становить лише 1 відсоток, в той час як в країнах ЄС – від 40 до 50 відсотків, а в окремих державах та секторах – близько 70 відсотків; в обслуговуючих кооперативах працює 30 тисяч осіб, що становить 0,2 відсотка сільського населення України; із зареєстрованих близько тисячі виробничих та обслуговуючих кооперативів існує менше половини, і то на папері. Тобто різниця вражає.

Наше неузгоджене, застаріле законодавство не відповідає міжнародним стандартам. Тому розроблений якісний, сучасний законопроект, який без перебільшення дасть шанс малому/середньому виробнику сільськогосподарської продукції конкурувати на рівних правах з агрохолдингами, що надзвичайно важливо, члени кооперативу самостійно визначатимуть, який у них вид діяльності кооперативу, значно знизяться ціни на продукти, прибравши одного або кількох

посередників між споживачем та виробником продуктів харчування, покращиться доступ до банківських послуг, що дуже важливо, малих та середніх фермерів, які об'єдналися в кооператив.

Чи зможе сільськогосподарська кооперація, поєднуючи в собі економічні і соціальні чинники, стати в Україні за умови законодавчого регулювання однією із перспективних форм розвитку сільського господарства? Ми впевнені, що так.

Доопрацьована разом з експертами ФАО/ЄБРР нова редакція проекту закону є принципово новим підходом до сільськогосподарського кооперативу, як до ефективної форми об'єднання сільгоспвиробників, яка зможе ефективно працювати на ринку. Тому, враховуючи зазначене, прошу підтримати законопроект № 6527-д.

Відкриваючи нові можливості для розвитку сільськогосподарської кооперації, ми намагалися зберегти, не руйнувати навіть тієї невеликої частини кооперативів, які сьогодні існують, а саме протягом трьох років діючі кооперативи можуть працювати з тими правами і обов'язками, що й до прийняття закону, і навіть потім, за їх бажанням, можуть продовжувати свою діяльність в умовах і з особливостями, які, фактично, ідентичні тим, за яких вони були створені.

Більше того, і це, власне, стало предметом доопрацювання законопроекту в комітеті, ми розв'язуємо для цих кооперативів ті проблеми, які є в чинному законі, а саме надаємо можливість формування основного фонду для здійснення своєї діяльності та право членам повернути свої внески в разі виходу або ліквідації кооперативу. Це принципово новий підхід до сільськогосподарського кооперативу, як до ефективної форми об'єднання сільгоспвиробників, яка зможе ефективно працювати на ринку.

Разом з тим, я ще раз підкреслюю, законопроект був розроблений за участі експертів ФАО/ЄБРР та профільних асоціацій. Ми разом пропрацювали питання помісячної сплати кооперативних витрат за паї, трудову участь у колективі, і щоб зняти спірні питання, внесли певні пропозиції до законопроекту № 6527-д.

Також хочу сказати, що передбачається можливість, чого не було раніше, утворення і діяльності сільськогосподарських і кооперативних об'єднань, так званих кооперативів другого рівня, які сьогодні надзвичайно поширені у світі. При цьому саме для сільськогосподарських кооперативних об'єднань зберігається право засновувати та бути

членами кооперативних об'єднань, що утворюються відповідно до Закону України «Про кооперацію».

Таким чином запропоноване законопроектом законодавче врегулювання, з одного боку, дозволяє зберегти всі існуючі умови для тих сільськогосподарських кооперативів та виробників сільськогосподарської продукції, які незважаючи на недосконалість нашого чинного законодавства, планують продовжувати або розпочинати здійснювати свою діяльність у таких умовах, а з іншого, пропонує для виробників сільськогосподарської продукції нові можливості для розвитку сільськогосподарської кооперації.

Новою редакцією Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» пропонується на законодавчому рівні закріпити та розкрити зміст таких принципів утворення і діяльності сільськогосподарських кооперативів і сільськогосподарських кооперативних об'єднань, як добровільність, відкритість членства в сільськогосподарському кооперативі, сільськогосподарському кооперативному об'єднанні, демократичність, обов'язковість участі членів сільськогосподарського колективу або сільськогосподарського кооперативного об'єднання в його господарській та іншій діяльності, автономність, незалежність, сприяння розвитку сільськогосподарської кооперації (освіта, навчання, інформація, співпраця між кооперативами, урахування інтересів територіальних громад).

У відповідності з цими принципами, які відповідають загально-визнаним принципам кооперації Міжнародного кооперативного альянсу, та з урахуванням досвіду інших розвинутих держав закладаються чіткі основи управління кооперативом, визначаються права та обов'язки його членів у процесі діяльності сільськогосподарського кооперативу, запроваджуються спеціальні положення щодо кооперативної освіти, участі сільськогосподарських кооперативів у реалізації соціальної функції на селі.

Законопроектом запроваджується можливість прийняття рішень сільськогосподарським кооперативом з урахуванням додаткової кількості голосів членів, пропорційної до їх участі в господарській діяльності такого кооперативу (практика, яка існує в більшості держав – членів ЄС), зберігаючи при цьому принципи демократичності в управлінні кооперативом. Так, відповідно до законопроекту статутом сільськогосподарського кооперативу, сільськогосподарського кооперативного об'єднання, який приймається виключно за правилом «один

член – один голос», може бути передбачено, що його члени під час прийняття рішень на загальних зборах такого кооперативу з усіх питань, віднесених до компетенції загальних зборів сільськогосподарського кооперативу, мають додаткову кількість голосів, пропорційну до їх участі в господарській діяльності такого кооперативу (частки кожного з них в обороті з відповідним кооперативом або трудової участі в діяльності кооперативу). При цьому така додаткова кількість голосів, які може мати один член сільськогосподарського кооперативу, не може складати більше ніж одну шосту від загальної кількості голосів членів сільськогосподарського кооперативу, а загальна додаткова кількість голосів, яку можуть мати усі члени сільськогосподарського кооперативу, не може складати більше ніж одну третину від загальної кількості голосів членів сільськогосподарського кооперативу.

До того ж, голосування з урахуванням зазначених додаткових голосів не застосовується під час прийняття рішень про внесення змін до статуту, про внесення змін до правил внутрішньогосподарської діяльності сільськогосподарського кооперативу, про вступ до сільськогосподарського кооперативного об'єднання або вихід з нього, про реорганізацію або ліквідацію кооперативу.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, завершуйте. Скільки вам ще треба часу?

КУЧЕР М.І. 20 секунд.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка.

КУЧЕР М.І. Законопроектом значно оптимізовано систему прийняття рішень загальними зборами кооперативу. Надається можливість сільськогосподарському кооперативу передбачити статутом можливість участі члена кооперативу у загальних зборах шляхом свого волевиявлення щодо голосування з питань порядку денного в письмовій формі.

Враховуючи вищезазначене, прошу підтримати вказаний законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу залишатися на трибуні.

Прошу народних депутатів записатися на запитання до доповідача.

До слова запрошується народний депутат Мацола. Будь ласка.

МАЦОЛА Р.М., член Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 190, Хмельницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Пане Кучер, скажіть, будь ласка, яким чином, на вашу думку, норми даного законопроекту можуть покращити ситуацію, яка склалася на сьогодні, наприклад, щодо збільшення валового внутрішнього продукту, самого підходу до цього? Тому що ми все слухаємо, все ніби добре, але хочеться конкретики, якщо можна.

Дякую.

КУЧЕР М.І. Якщо говорити конкретніше, то законопроектом вирішується дуже багато питань, які досі, практично, не вирішувалися.

Перше. Дається можливість малим та середнім підприємствам, виробникам сільськогосподарської продукції, об'єднуватися і конкурувати на ринку, що є дуже важливо.

Друге. Створення сільськогосподарських кооперативних об'єднань, чого в законодавстві не було.

Третє. Дозволяється брати участь у створенні кооперативів не лише фізичним особам, а й юридичним, чого також не було.

Тобто ми створюємо систему, за якої можливі створення і якісна діяльність кооперативів, про які ми раніше навіть не могли мріяти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Кишкар.

КИШКАР П.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Дякую, пані головуюча. Миколо Івановичу, я, власне, не дуже зрозумів, чому нам не вдається в чинному законодавчому полі розвивати сільськогосподарську кооперацію. Але втішений, що ця проблематика у вашому розумінні може бути модернізована і набуде іншого значення, і із 30 тисяч обслуговуючих кооперативів, якщо поставимо собі цілком зрозумілу цифру, наприклад, матимемо 300 тисяч. Чи вирішується цим законопроектом поняття прив'язки кількості голів ВРХ чи іншої худоби, бо там є постійні робочі місця для села, як один із інструментів порятунку українського села? Це перше запитання.

І друге запитання. Чи вирішується цим законопроектом питання оподаткування? Була ідея переходу до оподаткування гектару ріллі чи сіножаті, що перебуває в орендному користуванні того чи іншого кооперативу чи фермерського господарства?

Дякую вам за відповідь.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

КУЧЕР М.І. Я хотів би трохи поправити. У нас на сьогодні не 30 тисяч кооперативів, а 30 тисяч людей, які працюють у кооперативах. Частка кооперативів у виробництві сільськогосподарської продукції становить лише 1 відсоток, коли в багатьох європейських країнах – 40, 50, 70 відсотків. Тобто кооперативи і кооперативні об'єднання, які є, наприклад, у Франції, дають можливість малим, дуже малим, середнім виробникам об'єднуватися, що дає їм можливість конкурувати з великими підприємствами, великими холдингами. І це досить серйозний і гарний шлях.

Крім того, якщо ви слухали, є можливість так само, як для фермерів, сплачувати ЄСВ, починаючи з 90, наступного року – 80, 70, 60 відсотків. Це державна підтримка сільськогосподарських кооперативів, які, дійсно, зможуть піднятися на ноги і ефективно працювати.

Що стосується податків на землю. У нас платиться фіксований податок на державні землі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Козаченко.

КОЗАЧЕНКО Л.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Прошу передати слово Івану Споришу.

ГОЛОВУЮЧА. Іван Спориш. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Щойно ми почули про проект нової редакції Закону «Про сільськогосподарську кооперацію», і це непогано. Ми маємо на державному рівні відрегулювати дане питання, якого, на жаль, сьогодні в нас немає. І порядок набуття, і припинення членства, і розподіл майна, і доходів і таке інше. Це, дійсно, вагоме питання.

Проте я хочу ще раз вас, Миколо Івановичу, запитати, хоча і Павло Кишкар, й інші депутати вас запитували, чи вірите ви в те, що прості члени кооперативів будуть на рівних правах з великими агрохолдингами? Чи, дійсно, даним законопроектом надається таке право регулювання? Ми будемо підтримувати цей проект закону.

Дякую.

КУЧЕР М.І. Дякую. Будь-яке об'єднання завжди позитивне. Тут ми говоримо про об'єднання фізичних осіб, юридичних осіб і кооперативів. Тобто це об'єднання дасть можливість сконцентрувати більші кошти, вийти на ринки і покращити доступ до банківських послуг. Таке об'єднання дасть можливість кооперативу, створивши йому умови, а саме, якщо ви знаєте, сьогодні у нас крім ЄСВ, про яке я казав, для кооперативів створені умови, щоб поверталися 70 відсотків вартості того обладнання, яке вони купують. Створивши умови для кооперативів, ми зможемо за кілька років підняти їх рівень. Чинне кооперативне законодавство не могло цього їм дати, сьогодні вони це все отримують.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Барна.

БАРНА О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Добрий день! Питання землі – очевидно. Створення кооперації – очевидно. Але у вашому законопроекті передбачені можливості отримання права власності на землю з тривалим користуванням. Чи можливо зробити доповнення, щоб уникнути таких питань, так як за таких можливостей жодний наш самодостатній аграрій не зможе конкурувати проти заможних закордонних інвестицій чи коштів?

Дякую.

КУЧЕР М.І. Власниками землі є члени кооперативу (юридичні і фізичні особи), а не кооператив. Кооперативи, як ви знаєте, діляться на обслуговуючі і виробничі, прибуткові і неприбуткові.

Тому, я вважаю, ми даємо всі можливості, але жодних рухів з землею не відбувається, бо власниками землі є люди – юридичні особи, які є членами кооперативу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

І останнє запитання поставить народний депутат Юрик. Немає? Народний депутат Мельниченко. Будь ласка.

МЕЛЬНИЧЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 193, Хмельницька область, самовисуванець). Шановний доповідачу! Сьогодні в нашій країні, зокрема в Хмельницькій області, набирають обертів підприємства, які вирощують малину, смородину, агрус. І треба сказати, що вони навіть пішли далі, а саме не просто продають сировину в Польщу і Німеччину, а самі займаються переробкою, заморозкою. Як даний законопроект вплине на ці підприємства?

Дякую.

КУЧЕР М.І. Норми законопроекту допоможуть цим підприємствам кооперувати з іншими підприємствами, виробляти продукцію

і разом спільно продавати. Я, наприклад, бачив ягідні і виноробні кооперативи Франції, які скидаються і будують завод, який протягом збирального періоду працює по кілька днів на кожного із членів кооперативу.

Тому, думаю, така кооперація дасть можливість скооперувати кошти, можливості, ресурси. Упевнений, це тільки плюс для таких підприємств, особливо тих, які займаються ягодами, яблуками, іншими овочами і фруктами.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам. Можете зайняти своє місце.

Переходимо до розгляду альтернативного законопроекту № 6527-1.

До доповіді запрошується народний депутат Вадим Івченко.

ІВЧЕНКО В.Є., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Щоб було цікаво, я дещо додам з міжнародного досвіду до того, про що казав мій колега. Отже, світовий досвід нас переконує, що кооперація сприяє розвитку багатьох країн світу. Так, зокрема, в Європі кооперативи є важливою частиною економічного життя. Нині в державах ЄС налічується 250 тисяч кооперативних підприємств, де працюють 163 мільйони громадян, кожен третій – громадянин ЄС, які, фактично, дають роботу ще 5,5 мільйона осіб.

У Норвегії, Фінляндії, Швеції, Японії кооперативи охоплюють 100 відсотків фермерських господарств, у Франції і Німеччині – близько 80, у США – в межах 30.

У країнах ЄС найбільше поширення отримали дві групи кооперативів: перша займається заготівлею, переробкою і збутом оптової або роздрібної сільськогосподарської продукції; друга здійснює оптову торгівлю засобів виробництва з їх наступним постачанням безпосередньо господарствам і населенню.

У Франції і Німеччині охоплення фермерських господарств кооперативами менше, але вони реалізують на внутрішньому і зовнішньому ринках близько половини продукції аграрного сектору економіки. Французькі кооперативи випускають і збувають на міжнародному

ринку близько 70 відсотків вина, беруть значну участь у випуску спирту та оливкової олії.

У Швеції і Фінляндії обслуговуючі кооперативи постачають сільським товаровиробникам близько 60 відсотків засобів виробництва.

Дослідження свідчать, що у Франції функціонують 3500 сільськогосподарських кооперативів, що займаються переробно-збутовою діяльністю, 60 відсотків збуту продукції здійснюється через кооперативи: свинини – 65 відсотків, молока – понад 50 відсотків. Найбільше кооперативами охопленій збут зерна. Переробні кооперативи Франції дають 40-45 відсотків загального обсягу продукції, в тому числі й харчової промисловості.

У Фінляндії кооперативи, об'єднуючи майже всіх фермерів, забезпечують їм необхідні умови виробництва: кредитування, реалізацію продукції, застосування досягнень у науково-технічному прогресі. У практиці господарювання кооперативи постачають до 50 відсотків мінеральних добрив, 60 відсотків кормів, 40 відсотків техніки і палива.

Про масштаби розвитку кооперативів, наприклад, у США свідчить їхній досвід. Там функціонує всього 3650 кооперативів з обсягом товарообігу – 120 мільярдів доларів, кількість членів таких кооперативів – 3 мільйони 353 тисячі, чисельність зайнятих у таких кооперативах – близько 200 тисяч.

Колеги, я ще раз хочу вам сказати, що через систему кооперативів реалізується 50 відсотків продукції молочарства в Бельгії, Великобританії, Польщі, а в Нідерландах, Австрії та Данії ця частка сягає 95 відсотків. Практично 90 відсотків молокозаводів у країнах ЄС та Північної Америки є кооперативними. Через свої кооперативи фермери продають понад 60 відсотків оливкової олії в Іспанії та Греції, 69 відсотків м'яса у Фінляндії, 72 відсотки фруктів та овочів у Бельгії, 95 відсотків квітів, вирощених у Нідерландах, понад 50 відсотків зерна безпосередньо у Франції.

Колеги, мушу сказати, що вдосконалене законодавство щодо кооперації є останньою ланкою аграрної трансформації особливо для тих, хто формує свій аграрний устрій на сімейному фермерстві, фізичних особах або одноосібних господарствах. Це фінальна стадія, тому що лише згуртуванням, спільним збутом зі спільним обслуговуванням членів таких кооперативів можемо отримати найкращу ціну.

Кооперація насамперед для тих, хто веде своє господарство на сімейній основі, є сьогодні незворотнім процесом. Ми маємо розглядати кооперацію саме як інструмент економічного і соціального самозахисту селянства.

Я вам розказав про міжнародний досвід, а тепер давайте поговоримо про те, що є в Україні. На сьогодні в Україні сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів зареєстровано 1097 одиниць, при чому із їх загальної кількості реальну господарську діяльність здійснюють лише 589, які за видами розподілилися на: переробні – 25, заготівельно-збутові – 149, постачальницькі – 16, з надання інших послуг – 101 та багатофункціональні – 298.

Колеги, я вам сказав, що оборот Сполучених Штатів Америки через кооперацію і збут продукції становить 120 мільярдів, у країнах Європейського Союзу задіяні в кооперативах 163 мільйони людей, в Україні задіяно в кооперації 25 тисяч осіб. До чого я веду. Ми маємо чітко зрозуміти, для чого потрібні ці законопроекти, який стимул економіці України, особливо в аграрному секторі, вони дадуть.

Що пропонується нашим законопроектом № 6527-1, чим він відрізняється від законопроекту № 6527. Ми унормували питання неприбутковості сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; врегулювали земельні питання всередині кооперативу, зокрема щодо внесених його членами земельних ділянок в якості паю та надання можливості одержання нових земельних ділянок для сінокосіння та випасання худоби; впорядкували питання кооперативних виплат в обслуговуючих кооперативах, адже в чинному законі, який сьогодні діє, пропущено основне джерело надходжень кооперативних виплат, і це не лише повернення членам кооперативу частини попередньо надлишкової сплаченої вартості наданих кооперативних послуг, а й надходження від продажу продукції, виробленої членами кооперативу і переданої йому для реалізації; вирішили питання надання можливості обслуговуючому кооперативу надавати послуги не лише його членам, а в обсязі 20 відсотків, щоб вони могли самі на себе заробляти; створили передумови для появи кредитних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, а-ля кооперативних банків, члени яких матимуть змогу отримувати доступні кошти в таких банках або кооперативах, у тому числі за рахунок державних коштів, що є найдієвішим механізмом кредитування малих форм об'єднань товаровиробників, як це працює в країнах Європейського Союзу.

Колеги, ми встановили можливість пропорційного розподілу голосів незалежно від внесків, щоб не було так, що один член вклав 40 відсотків і матиме 40 відсотків голосів. Ні. Один член – один голос, незалежно від кількості зроблених ним внесків.

Також ми створили передумови для впровадження практики ведення спрощеного бухгалтерського обліку для обслуговуючих кооперативів за досвідом Польщі.

І насамкінець. Ми запровадили фінансову підтримку обслуговуючим кооперативам, зокрема на утримання їх матеріально-технічної бази.

Отже, колеги, ми зробили максимум для удосконалення законодавства, яке сьогодні діє щодо сільськогосподарської кооперації. Хочемо, щоб ви підтримали ініціативи «Батьківщини», які формуватимуть кооперацію в рамках того міжнародного досвіду, про який я розповідав. Зрозумійте, сьогодні це останній етап трансформації, який має будуватися над створенням кооперації, і це особливо важливо для тих, хто формуватиме свій аграрний устрій на основі особистого селянського господарства, фермерства, сімейного фермерства. Це дасть їм можливість згуртуватися і отримати найкращу ціну, дасть можливість через кооперативи закуповувати для своїх членів корми і мінеральні добрива, обслуговувати своїх членів та реалізовувати вирощену продукцію через кооперативні об'єднання.

Просимо підтримати наш законопроект.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо вам. Прошу вас залишатися на трибуні.

Колеги, прошу записатися на запитання до доповідача альтернативного законопроекту.

Запрошується до слова народний депутат Юрик. Ні.

Народний депутат Бакуменко.

БАКУМЕНКО О.Б., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановний Вадиме Євгеновичу! У мене до вас таке запитання. Скажіть, будь ласка, у вашому законопроекті

надаються преференції кооперативам, щоб вони могли залучити кредитні ресурси для ефективного розвитку своєї діяльності?

Дякую.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую, колего, за запитання. Я вже сказав, що в нашому законопроекті ми створили передумови для того, щоб з'явилися кредитні сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи. Що це означає? Це означає, що товаровиробники, фермери, селяни можуть створити відповідний кооператив для надання кредитних коштів іншим, скажімо, кооперативам, іншим формам господарювання, в тому числі фермерам, сімейним фермерам і таке інше. Це перше.

Друге. Кооперативні об'єднання є формою господарювання, які зможуть працювати з банками, міністерством. Через кооперативи ми зможемо залучати державну підтримку на оновлення матеріально-технічної бази кооперативів. Ми це передбачили.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Мельниченко.

МЕЛЬНИЧЕНКО В.В. Шановний колего! Скажіть, будь ласка, чим ваш законопроект принципово відрізняється від законопроекту, який доповідав Кучер? У чому принципова відмінність?

Дякую.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую. Колеги, ще в 2005 році урядом Тимошенко була започаткована стратегія кооперативного руху, на яку уряд Азарова, на жаль, не виділив жодної копійки, після чого кооперативний рух почав занепадати, чинне законодавство не вдосконалювалося. Під час виступу я назвав вісім пунктів, передбачивши врахування міжнародного досвіду, за якими відрізняється наш законопроект від законопроекту № 6527.

Ще раз наголошую: унормування питання неприбутковості; врегулювання земельних питань всередині кооперативу; впорядкування питання кооперативних виплат в обслуговуючому кооперативі; надання можливості обслуговуючому кооперативу надавати послуги на 20 відсотків більше, ніж є в кооперативі; створення передумов для появи кредитних обслуговуючих кооперативів; встановлення можливості пропорційного розподілу голосів (один член – один голос, а не

дав 40 відсотків – і матимеш 40 відсотків голосів); створення передумов для запровадження практики ведення спрощеного бухгалтерського обліку, як це відбувається в Польщі; запровадження фінансової підтримки обслуговуючих кооперативів.

Думаю, коли виступатиме наступний колега, під час обговорення, ми скажемо, що не враховано у законопроекті, який прийняв комітет, і будемо зал просити прийняти законопроект, запропонований комітетом з урахуванням пропозицій з двох законопроектів, у тому числі й законопроекту, авторами якого є Тимошенко та Івченко.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Голуб.

ГОЛУБ В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 197, Черкаська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Щиро дякую. Виборчий округ № 197, Черкащина. Вадиме Євгеновичу, насправді беззастережно можна стверджувати, що розвиток сільськогосподарської кооперації є основою взагалі розвитку сільськогосподарського бізнесу. Це ми можемо побачити на прикладі країн Європейського Союзу, де в деяких країнах це досягає 70 відсотків всього ринку аграрної продукції. Але заради справедливості варто сказати, що ті вісім відмінностей вашого законопроекту, що ви назвали, є в доопрацьованому законопроекті № 6527-д.

Вадиме Євгеновичу, у мене до вас просте запитання. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради зробило 11 застережень до вашого законопроекту, зокрема, що він не узгоджується з чинним законодавством, деякі положення чітко суперечитимуть вже діючому законодавству. Скажіть мені, будь ласка, хоча попередньо ви вже сказали про це: чи не вважаєте ви за потрібне підтримати комітетський законопроект, який є доопрацьований, і врахувати новаторські ідеї, які містяться у вашому законопроекті?

Дякую щиро за вашу відповідь.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую. Я хочу сказати, що Головне науково-експертне управління має зауваження до всіх законопроектів. Дійсно, законопроект № 6527-д доопрацьований, в доопрацюванні якого брала участь і група депутатів з «Батьківщини».

Ми не є авторами законопроекту № 6527-д, але фракція «Батьківщина» прийняла рішення, що проголосує за нього, оскільки він більш комплексний, напрацьований згідно рекомендацій, які ми давали, в тому числі й з урахуванням восьми пунктів, на яких я наголошував.

Проте є три зауваження, про які ми будемо говорити під час голосування, що є принциповими для розвитку сільськогосподарської кооперації. Одним із зауважень є те, що не може фінансовий ресурс у кооперативі розподілятися щомісячно. Це означає, що ми перетворимо кооперативи на такі собі публічні акціонерні співтовариства, які просто розподілятимуть прибуток щомісяця, вони оформлюватимуть робітників, людей, тим самим не сплачуючи відповідні податки до місцевих та державного бюджетів. Ви знаєте, що основні бюджетотворюючі податки – це ПДФО. Ми показали, як ми можемо вийти із цієї ситуації, і комітет це підтримав, думаю, підтримає й зал, і ми проголосуємо за законопроект № 6527-д.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Барна.

БАРНА О.С. Дякую. Прошу передати слово Івану Споришу.

ГОЛОВУЮЧА. Іван Спориш. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д. Ми вже багато почули і щодо другого законопроекту. Повторю цифри, які ви назвали, що в нас зареєстровано 1097 кооперативів, якими об'єднано 25 тисяч осіб. Звичайно, це мало, можна сказати, нічого, порівняно з тими цифрами, які є в Європі, Америці. Але мені не подобається, і ми зараз будемо слухати доповідь щодо третього законопроекту, в якому також є ця норма, що один член – один голос. Я рахую, це несправедливо. У когось – 1 відсоток, у когось – 40 відсотків, а кількість голосів однакова. Ну, так не повинно бути. Дайте пояснення.

ІВЧЕНКО В.Є. Ви знаєте, смисл кооперації в тому, щоб об'єднатися заради того, щоб створити відповідну партію продукції і продати її якомога дорожче. Формула один член – один голос сто-сується саме статутних речей (обрання директорів, бухгалтерів,

розроблення якоїсь стратегії), що визначатимуться людьми, які будуть у кооперативі, наприклад, сільськогосподарських підприємств або фермерів і таке інше. Прибуток розподілятиметься відповідно до внесків: якщо один член кооперативу зробить більше внесків (зерно, мінеральні добрива чи щось інше), він, звичайно, отримає і більше від цього. Тобто норма, про яку ви говорите, стосується статутних речей, які впливають виключно на господарську діяльність відповідного господарюючого суб'єкта.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Останнє запитання. Народний депутат Кривошея. Будь ласка.

КРИВОШЕЯ Г.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Добрий день, шановні колеги! Добрий день доповідачу! Насамперед я хочу подякувати кожному колезі, які підписалися як під основним, так і альтернативними законопроектами. Питання досить важливе і досить актуальне. Але, пане Вадиме, зважаючи на певні зауваження з боку Головного науково-експертного управління, я хочу звернути увагу на таке.

Дивіться, у своєму законопроекті ви пропонуєте зміни до частини першої статті 34 Земельного кодексу щодо надання сільськогосподарським обслуговуючим кооперативам, членами яких є виключно фізичні особи, права орендувати земельні ділянки для сінокосіння і випасання худоби. Проте частиною третьою статті 22 передбачається, що земельні ділянки для сінокосіння і випасання худоби можуть орендувати лише громадяни.

Я веду до того, що якщо ми говоримо, що сьогодні доопрацьований законопроект готові всі підтримати, то чи буде це зауваження Головного науково-експертного управління враховано в доопрацьованій редакції? Це є важливим, тому що ми не можемо звичайних, простих громадян у селі, які не входять до кооперативів, залишити без права на отримання земельної ділянки в оренду для випасання худоби. Тобто, щоб це не примушувало їх вступати до кооперативу, ви зрозуміли, що я маю на увазі.

Прошу дати відповідь, чи все буде враховано. Якщо зараз складно закцентувати увагу на цьому, я хотів би, щоб це було враховано під час доопрацювання законопроекту до другого читання.

Дякую.

ІВЧЕНКО В.Є. Колего, зрозумійте, що кооператив – це такий самий господарюючий суб'єкт, як і сімейна ферма, фермер, сільськогосподарське підприємство чи товариство з обмеженою відповідальністю, яке веде безпосередньо КВЕД з вирощування сільськогосподарської продукції, якому надається звичайне право брати участь у тому, щоб орендувати відповідні земельні ділянки для членів кооперативу. А ми говоримо про обслуговуючий кооператив, тобто надання послуг безпосередньо кооперативу (обробіток землі, заготівля сіна, яке треба заготовити, щоб надати послугу з розподілу цього сіна для корів і таке інше), у тому числі й реалізація продукції, яка відбувається таким самим чином.

Я хочу, щоб ви для себе зрозуміли. Колега запитував щодо 25 тисяч осіб. Я скажу більше, сьогодні цей сектор недосконалий в Україні, в кооперативах задіяно лише 1,5 тисячі осіб, тоді як у Сполучених Штатах Америки – 5,5 мільйона, в Європі – понад 8 мільйонів осіб мають робочі місця і сплачують податки як робітники, що працюють у кооперативі.

Тому для нас це досить важливо. Ніхто не буде обділений. Як розпоряджатися землями під сінокосіння, є виключно прерогативою відповідної сільської, селищної рад.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякуємо. Ви можете зайняти своє місце.

Переходимо до розгляду наступного альтернативного законопроекту № 6527-д доопрацьованого, який представить народний депутат Сергій Лабазюк. Прошу.

ЛАБАЗЮК С.П., *член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 188, Хмельницька область, самовисуванець).* Шановна головуєча! Шановні народні депутати! Насамперед, оскільки в нас є достатньо часу, я хочу сконцентрувати вашу увагу на даному питанні. Мої колеги багато сказали по суті як основного законопроекту, так і альтернативного. Я доповідатиму альтернативний законопроект,

доопрацьований спільно в комітеті з профільними асоціаціями. Зважаючи на запитання, які були до моїх колег, хочу наголосити, що комітет працює на результат спільно з асоціаціями, ми в пошуку тих моделей, які дадуть можливість розвиватися агропромислому комплексу України.

Протягом всієї каденції, напрацьовуючи законопроекти, щопонеділка пленарного тижня на засіданні Погоджувальної ради ми закликаємо включити до порядку денного ті законопроекти, які вже є опрацьовані і підтримані комітетом. Щовівторка пленарного тижня члени комітету, які представляють всі фракції і групи, виступають і вносять пропозиції щодо розгляду наших законопроектів. І мені сумно з цієї трибуни підтверджувати факт про те, що в порядок денний неодноразово ставилися аграрні законопроекти, але до їх розгляду ми або не доходили, або для їх прийняття не вистачало голосів. Надзвичайно важливі теми, яких сьогодні чекають як малий фермер, так і одноосібник, і в цілому наша аграрна держава.

Якщо говорити мовою цифр, то за останні десятки років саме аграрна галузь розвивалася в країні, і не завдяки тому, що були створені умови, а завдяки селянам, які працювали на нашій славній родючій землі на результат.

Темою, яка сьогодні розглядається в цьому залі, ми можемо вирішити цілий ряд питань. Насамперед ми надаємо можливість фермерам-одноосібникам, фізичним особам, які проживають у селі, створювати кооперативи, об'єднуватися і завдяки цьому заробляти гроші. Адже сьогодні вони знаходяться не в рівних умовах з середніми і великими агропідприємствами, я вже не кажу про наших сусідів – європейських фермерів.

Агропромисловий комплекс, який диктує умови, вже на вільному ринку. Ми маємо дати можливість шляхом нормальної прозорої схеми об'єднуватися в кооперативний рух, дати прозору систему, за якою кооперативи можуть працювати і самі приймати рішення, дати можливість розвиватися, а ми в перспективі не будемо думати в цьому сесійному залі, як розв'язати проблему працевлаштування, знайти кошти для соціального захисту наших людей, тому що вони будуть самодостатні, зможуть створювати нові робочі місця завдяки унікальному інструменту, який ми сьогодні пропонуємо у даному законопроекті.

Отже, шановні народні депутати, дорогі наші виборці, на розгляд парламенту пропонується проект Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» (№ 6527-д). Як вже сказали мої колеги, законопроект доопрацьований у комітеті, обговорений разом з представниками аграрної галузі, профільних асоціацій, з Міністерством аграрної політики та продовольства, з яким ми тісно співпрацюємо. Вважаємо, що саме в такій співпраці можуть бути написані справжні законодавчі акти, які мають право бути прийнятими і працювати на благо нашої держави.

Перед тим, як перейти безпосередньо до розгляду законопроекту, хочу стисло окреслити, чому ми обрали шлях саме повного оновлення законодавства щодо сільськогосподарської кооперації. Нам часто закидали, що проблеми насправді немає. Проблема є. На сьогодні в Україні сільськогосподарська кооперація існує виключно на папері: деє окремо працює ягідний кооператив, можливо, молочний, ще деє є невеликі зернові кооперативи, про які ми чуємо, але цього далеко недостатньо. Давайте будемо відвертими, роль цих кооперативів на фоні всієї нашої держави є надзвичайно мізерною. Варто назвати деякі цифри, щоб чітко це зрозуміти.

Частка виробничих кооперативів у загальному обсязі вироблення сільськогосподарської продукції в Україні становить менше 1 відсотка, а кількість фізичних осіб – членів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів – менше 30 тисяч осіб, що становить менше 0,2 відсотка сільського населення України, хоча ми розуміємо, що саме сільське господарство може надати більше можливостей для залучення людей, які проживають в селі, в дану галузь. Із зареєстрованих близько 1000 виробничих та обслуговуючих кооперативів функціонує менше половини, інші існують лише на папері. І це знову підкреслює те, що та система, яка працювала і працює ще сьогодні, є не просто недосконалою, недолугою, а й не дає можливості розвиватися сільськогосподарській кооперації. Натомість у всьому цивілізованому світі сільськогосподарські кооперативи є однією із найголовніших форм сільськогосподарських виробників, яких частка на аграрному ринку, наприклад, в Європейському Союзі, становить 40-50 відсотків, а в окремих державах, які серйозно поставилися до даного напрямку, частка доходів становить близько 70 відсотків. Тобто 70 відсотків – у розвинутих країнах Європейського Союзу і 1 відсоток – в аграрній

державі Україна, 1 відсоток проти 40, 50 відсотків. Ми розуміємо, що це не просто не вражає, а досить серйозно засмучує нас.

Що ж гальмує розвиток сільськогосподарської кооперації в Україні, запитаєте ви? Після детального аналізу, який ми обговорювали на не одному виїзному засіданні комітету, на яких дане питання піднімалося, знову-таки, не в теорії, не в кабінетах виключно Верховної Ради, а безпосередньо у фермерських господарствах, на територіях, де вони працюють, мені приємно відмітити, що з кожним роком до обговорення, до наших відкритих засідань комітету, а ми завжди були відкриті, долучалися представники агропромислового комплексу, різних форм господарювання, і ми завжди готові прислуховуватися до їх побажань, пропозицій наших виборців, спільно розробляти законодавчі ініціативи.

Прийняття даного законопроекту дасть нам велику кількість позитивних можливостей. Малий та середній виробник сільськогосподарської продукції матиме змогу конкурувати на рівних правах з агрохолдингами, підкреслюю ще раз, не виключно в межах України, що даватиме можливість нашим кооперативам виходити на європейські та світові ринки.

Члени кооперативу самостійно визначатимуть, який у них буде вид діяльності кооперативу.

Прибравши одного або кількох посередників між споживачем та виробником продуктів харчування, значно знизяться ціни на продукти. Про що це говорить? Ми неодноразово чули від виробників, і знаємо, що насправді так і є: той, хто важко працює цілий рік на своїй присадибній ділянці, своїй фермерській землі зі своєю худобою, за безцінь вимушений продати свою продукцію посередникам, «ділкам», які буквально за день-два, тиждень заробляють у рази більше, ніж той селянин. Під час спілкування з аграріями, нас часто люди запитують, як і, я переконаний, народних депутатів, неважливо чи вони є представниками агропромислового комплексу, чи представники аграрного комітету, чи інших сфер діяльності, з яких народні депутати прийшли в політику, нарікають на тому, що сьогодні пляшка молока, вироблена важкою працею, коштує в рази менше за пляшку води. Я вже не кажу про те, як люди вирощують картоплю півроку, потім її продають за копійки чи вимінюють на щось, і цю картоплю

вже в місті міський житель вимушений купувати в три-чотири рази дорожче.

Тому, завдяки нормам даного законопроекту ми бачимо механізм, як можна буде зменшити вартість сільськогосподарської продукції для кінцевого споживача в місті і одночасно надати можливість більше заробляти безпосередньому виробнику завдяки об'єднанню в кооперативи.

Поліпшиться доступ до банківських послуг малих та середніх фермерів, які об'єднуються в кооперативи. Сьогодні, на жаль, ми також чуємо нарікання, що отримати фізичній особі, одноосібнику, малому фермерському господарству кошти в банку, запозичити їх для придбання сучасної сільськогосподарської техніки, обладнання, побудови нового приміщення чи придбання худоби, немає можливості. Завдяки об'єднанню в кооператив, ми впевнені, така можливість буде.

Чи зможе сільськогосподарська кооперація, поєднуючи в собі економічні та соціальні чинники, стати в Україні за умов належного законодавчого регулювання однією із перспективних форм розвитку сільського господарства в Україні? Я стверджувально сьогодні можу сказати, що обов'язково це відбудеться. При цьому, відкриваючи нові можливості для розвитку сільськогосподарської кооперації, ми намагаємося зберегти ту невелику частину кооперативів, яка вже є, – їм надаватиметься можливість більше розвиватися, враховуючи їх побажання і пропозиції. Протягом трьох років діючі кооперативи можуть працювати з тими самими правами та обов'язками, що й до прийняття закону, і навіть потім за їх бажанням можуть продовжувати свою діяльність в умовах та за особливостями, які, фактично, ідентичні тим, за якими вони були утворені.

Більше того, і це, власне, було предметом доопрацьованого законопроекту, в комітеті для цих кооперативів ми запропонували розв'язати проблеми, які є в чинному законодавстві, у такий спосіб: надати можливість формувати основний фонд для здійснення своєї діяльності та право членам повернути свої внески у разі виходу чи ліквідації такого кооперативу. Станом на сьогодні такої можливості немає.

Отже, доопрацьована разом з експертами ФАО та ЄБРР нова редакція проекту закону є принципово новим підходом до сільськогосподарського кооперативу, як до ефективної форми об'єднання

сільгоспвиробників, яка зможе ефективно працювати на ринку. Над цим питанням разом з експертами ми працювали багато місяців, і сьогодні прийняття цього законопроекту багато чого вирішить, у тому числі питання щодо кооперативних виплат на паї за трудову участь у кооперативі.

Щоб зняти всі спірні питання, які виникли, оскільки є альтернативні законопроекти, пропонується:

друге речення частини третьої статті 26 законопроекту викласти в такій редакції: «Розмір таких кооперативних виплат визначається за результатами фінансового року пропорційно до трудової участі члена кооперативу у порядку, визначеному рішенням вищого органу управління кооперативом», фактично, пропонується відтворити підхід, закріплений чинним законодавством;

доповнити статтю 27 законопроекту новою частиною такого змісту: «У сільськогосподарському кооперативі, який діє без мети одержання прибутку, виплати на паї не здійснюються», тобто знімається можливість двочитань у цій частині.

Користуючись нагодою, хочу ще навести приклад на основі наших європейських партнерів, що окремих виробник не в змозі впливати на рівень цін як під час закупівлі, так і реалізації виробленої продукції переробними підприємствами. Група фермерів або союз кооперативів розглядається, як єдина потужна організація, здатна закуповувати значні обсяги товарів та послуг і реалізовувати великий обсяг продукції. Значна перевага кооперативних об'єднань полягає в можливості обміну досвідом між фермерами щодо ефективності ведення сільськогосподарської діяльності та бажання працювати, як частина об'єднань групи, а не самотійно.

Сьогодні...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, скажіть, скільки часу вам треба, щоб завершити доповідь?

ЛАБАЗЮК С.П. Дві хвилини.

ГОЛОВУЮЧА. Ще 2 хвилини? Добре.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую. Думаю, даний законопроект настільки глибокий, що нам важливо його сьогодні детально обговорити, щоб прийняти правильне, виважене рішення, тим паче в залі є велика кількість депутатів.

За рахунок об'єднання зусиль фермерів в єдину організацію та існування переваг щодо закупівлі сировини та реалізації продукції зростає рівень дохідності виробництва. Ми розуміємо, що одноосібник чи дрібний фермер, коли купує одну-дві тонни мінерального добрива чи тонну соларки, не може отримати ту ціну, яку має великий агрохолдинг, який купує десятки, сотні тонн (*Шум у залі*). Правильно колеги підказують, і ПДВ. Об'єднавшись у кооперативи є можливість оптової закупівлі, оптової продажі виробленої сільськогосподарської продукції. Тобто є можливість нормальної і здорової конкуренції. Фермери, об'єднавшись у кооперативи, мають можливість нарощувати виробництво за рахунок одержання кредиту на власний розвиток та за рахунок можливості використання...

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Шановний пане Лабазюк, я хочу звернути вашу увагу, що ваш час закінчився.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України **СИРОЇД О.І.**

ГОЛОВУЮЧА. Усе нормально, продовжуйте.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую, колеги, що підтримуєте мене.

Офіційно зареєстровані кооперативи, як групи виробників, фермери, члени об'єднань, можуть отримувати як матеріально-технічну, так і організаційну, інформаційну підтримку від держави – професійні тренінги, модернізація ферм, сертифікація продукції щодо вимог системи якості харчової продукції.

Ми знаємо, і в ЗМІ про це багато повідомляється, що в нас є досить жорстка серйозна конкуренція на міжнародних ринках. З одного боку, позитивно, що ми отримали доступ до європейських та світових

ринків, з іншого, ми розуміємо, якщо не сертифікуватися і не перейти до сучасних європейських та світових стандартів, наш фермер-одноосібник, дрібний кооператив не в змозі будуть продавати свою сільськогосподарську продукцію. Така можливість передбачається даним законопроектом.

Зважаючи на вищесказане, прошу народних депутатів з усіх фракцій та груп, а також позафракційних народних депутатів підтримати законопроект № 6527-д за основу з урахуванням тих положень, які я озвучив для стенограми, і зробити важливий крок, за який, я впевнений, не лише аграрії, а й всі громадяни нашої аграрної держави Україна будуть вам вдячні.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Залишайтеся, будь ласка, на трибуні. Колеги, прошу записатися на запитання до доповідача. Народний депутат Мельниченко. Будь ласка.

МЕЛЬНИЧЕНКО В.В. Шановний пане Сергію! Ми, ваші колеги, як і ваші земляки, знаємо вас як серйозного аграрія з Хмельниччини, до якого люди ставляться з великою повагою, і хочемо поставити вам просте запитання: а чим ваш законопроект відрізняється від двох попередніх?

Дякую.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую, колего, за запитання. Так, наша Хмельниччина, і мені приємно відмітити, вже третій рік посіпіль дає найкращі показники в рослинництві, а саме зі збору сільськогосподарської продукції (зернових). Але це не є свідченням того, що ми не повинні дбати про одноосібника, фермера, мале підприємство. Навпаки, ми повинні забезпечити їх, бо, коли ми, депутати-мажоритарники, приїжджаємо в округи, чуємо не лише запитання, а й чіткі завдання.

Даний законопроект депутатський, доопрацьований комітетом з урахуванням норм двох попередніх законопроектів. Як я вже сказав для стенограми, ми врахували запобіжники, які нам рекомендували народні депутати, а саме з партії «УДАР», за що я їм вдячний, бо, дійсно, були застереження щодо зловживань, коли товариства могли переформатовуватися в кооперативи, і таким чином ухилятися від

сплати податків. Ми врахували цю пропозицію і ряд інших пропозицій, вони є прописані, на чому я наголошував під стенограму. Тобто ми маємо хороший, якісний документ на виході.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Сольвар.

Мацола. Будь ласка.

МАЦОЛА Р.М. Добрий день! Пане Сергію, я уважно вас слухав. Законопроект, дійсно, цікавий. Попередні доповідачі так само розказували, що це питання цікаве. Але в мене виникає запитання: коли ми встигнемо прийняти законопроект? Адже ми всі прекрасно розуміємо, що Верховна Рада працюватиме ще два місяці. І слово «працюватиме» – це, напевно, голосно сказано.

Дякую.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую, пане Романе, за таке запитання. Ми як народні депутати маємо зобов'язання працювати до складання присяги наступного скликання Верховної Ради. Відповідно у наступний пленарний тиждень, у вівторок, 4 червня, до речі, в цей день у мене день народження, і, думаю, мої колеги з Хмельниччини та інші народні депутати зроблять мені подарунок, і ми будемо приймати цей законопроект.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Хороші перспективи наступного вівторка.

Народний депутат Ємець передає слово Кривошеї. Будь ласка.

КРИВОШЕЯ Г.Г. Ще раз добрий день, шановні колеги! Сергію Петровичу, дякую за змістовну доповідь. Мені дуже приємно, що даний законопроект був доопрацьований комітетом. Але, все-таки, я хочу повернутися до того запитання, яке я ставив пану Вадиму, який доповідав законопроект № 6527-1, але сказав, що вони підтримуватимуть, і, я так розумію, в парламенті ми будемо підтримувати законопроект № 6527-д доопрацьований.

Ще раз нагадую, пропонується внести зміни до частини першої статті 34 Земельного кодексу України про те, що сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, членами яких є виключно фізичні особи, мають право орендувати земельні ділянки для сінокосіння та випасання худоби. Проте частиною третьою статті 22 цього кодексу передбачається, що земельні ділянки для сінокосіння та випасання худоби можуть орендувати лише громадяни, тобто фізичні особи, а кооперативи – ні.

Я не почув повної відповіді від Вадима. Скажіть, чи це враховано в доопрацьованому законопроекті або чи буде враховано до другого читання?

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, відповідь.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую за питання. Так, будуть враховані пропозиції, які сьогодні озвучуватимуться в сесійному залі, і внесені до другого читання.

Але хочу наголосити, що в цьому сесійному залі ми приймали рішення про передачу земель за межами і в межах населених пунктів в управління місцевих органів самоврядування. Саме територіальна реформа і реформа децентралізації була покликана на те, щоб цю функцію передати на місця. Тобто голови об'єднаних територіальних громад матимуть змогу приймати рішення на своїй території, бо їм видніше, скільки якої землі в них є в наявності, саме пасовищ, яку передаватимуть в оренду кооперативам, а яку залишатимуть для одноосібників. Це рішення прийматиметься на місцях.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступне запитання поставить народний депутат Шкварилюк.

ШКВАРИЛЮК В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Прошу передати слово Геннадію Кривошеї, в якого багато запитань до доповідача.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Пан Кривошея. Будь ласка.

КРИВОШЕЯ Г.Г. Дякую, пане Володимире. Дякую за ґрунтовну відповідь, у принципі, я зрозумів. Але я хочу звернути увагу, що на сьогодні об'єднані територіальні громади ще не володіють землею, їм у повноваження повністю не передані всі земельні ділянки, і Держгеокадастр за своїми відповідними наказами роздає земельні ділянки. Оскільки на сьогодні кооперативів дуже мало, потрібно зрозуміти або чітко пропрацювати це з Держгеокадастром, бо щодо ОТГ питань немає, як правило, голови об'єднаних територіальних громад готові відстоювати своїх.

Далі. Головне науково-експертне управління зазначає, що законом встановлюється, що сільськогосподарський обслуговуючий кооператив веде бухгалтерський облік за загальними та окремими правилами, встановленими Кабінетом Міністрів. Виникає питання, чи є в проекті...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд.

КРИВОШЕЯ Г.Г. Тому що в законопроекті № 6527-1 не зазначається, про які саме окремі правила йдеться, бо не передбачається можливість встановлення взагалі таких правил Кабінетом Міністрів. Тому я хотів би, щоб ми це врахували. І якщо є такі окремі правила, а це досить важливо, бо це бухгалтерський облік, ми повинні їх зрозуміти і доручити Кабінету Міністрів чітко встановити ці правила. Можливо, це навіть не запитання, а прохання.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, ваша відповідь.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую за питання чи, як ви вже сказали, за завдання. Дійсно, ми так виписали цю статтю, щоб потім без виправлень мати можливість між першим і другим читаннями доносити окремі пункти, які точно виникнуть у процесі обговорення.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, пане Кишкар, ваше запитання.

КИШКАР П.М. Дякую. Дійсно, потрібно підтримувати сільськогосподарську кооперацію. Перше моє запитання до вас коротке, таке загальнополітичне. Чи вважаєте ви, що підтримка фермера-одноосібника є тим порятунком села, про який так багато говорять у цьому

залі? Адже, маючи 100-150 фермерів-одноосібників, село точно буде жити. Маючи одного сільгоспвиробника, навіть великого, багатого, зацікавленого в розвитку свого конкретно села, де він народився і виріс, перевага надається все-таки економічній вигоді, і це село, врешті-решт, вимре, а трактористи, робітники, які займатимуться вирощуванням і збиранням, приїжджатимуть просто на короткий термін до того села на сільгоспроботи.

Щодо Держгеокадастру. Згадуване Кривошеєю питання про передачу земель за межами населеного пункту до повноважень об'єднаних територіальних громад, так до кінця і не вирішено. Може, ми, врешті-решт, поставимо крапку?

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, ваша відповідь.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую за настільки змістовні два запитання. Так, дійсно, ми шукали, як я вже казав, моделі і продовжуємо їх шукати, в який спосіб забезпечити і надати можливість фізичним особам – одноосібникам працювати, проживати в селі. Я не можу сказати, що виключно одним цим законопроектом ми розв'яжемо всі проблеми села. Є багато інших глобальних питань – соцкультпобут, якого в селі немає, інфраструктура, які є державницькими завданнями. Але прийняття цього законопроекту дасть серйозну можливість для розвитку села.

Щодо Держземагентства. Ми розуміємо, що є суттєва проблема. Ще на початку роботи Верховної Ради України восьмого скликання ми подали законопроект, щоб законодавчо прийняти таке рішення. Але, на жаль, наш законопроект не був прийнятий, лише окремі норми були затверджені постановою Кабінету Міністрів. На сьогодні вже велика кількість об'єднаних територіальних громад отримала землі за межами населених пунктів. Звичайно, питання вирішили не комплексно, тому я вважаю, що ще наше скликання має можливість прийняти законопроект № 8359 у другому читанні або вже наступне скликання зобов'язано розглянути і прийняти такий закон, бо це сьогодні вимога об'єднаних територіальних громад. Скажу більше, це був стимул для об'єднання територіальних громад.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Останнє запитання поставить народний депутат Спориш, якому передав своє право на запитання народний депутат Шверк. Прошу.

СПОРИШ І.Д. Виборчий округ № 15, Вінниччина. Дійсно, ваш законопроект є найобширніший. Ми багато почули про робочі місця, заробіток і таке інше. І те, що на сьогодні лише 1 відсоток виробленої продукції, то тому ми й маємо прийняти даний законопроект.

Конкуренція малих і середніх виробників на рівні з агрохолдингами – це, звичайно, великий плюс. Але я хочу, щоб ви мені сказали, що, якщо член кооперативу захоче вийти із даного кооперативу, то чи прописано у вашому законопроекті, що він може це зробити вільно, без проблем, найголовніше, без судових процесів?

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую за запитання. Це питання було одним із вагомих у процесі обговорення, тому що механізм входження до кооперативу і механізм виходу із нього мають бути прописані відразу просто, досконало, без створення якихось конфліктів всередині, бо ми розуміємо, що це може призвести до негативних наслідків. Тому скажу вам, що є чітко виписаний механізм, і жодних наслідків після виходу із кооперативу немає.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякуємо вам, шановний авторе, за детальну презентацію вашого законопроекту і за відповіді на запитання. Ще раз перепрошую за те, що хотіла обірвати вашу «пісню» на півслові. Але ви змогли презентувати ваш законопроект повністю. Будь ласка, повертайтеся на робоче місце.

ЛАБАЗЮК С.П. Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Для співдоповіді на трибуну запрошується заступник голови Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Олександр Бакуменко.

Друзі, співдоповідач матиме 10 хвилин на презентацію. Після чого ми завершимо наше засідання, а наступний пленарний вівторок ми розпочнемо із запитань до шановного заступника голови комітету, і продовжимо обговорення.

Будь ласка, пане Бакуменко.

БАКУМЕНКО О.Б. Шановна головуюча! Шановні колеги! Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин на своєму засіданні 21 червня 2018 року розглянув проекти законів: «Про сільськогосподарську кооперацію» ([№ 6527](#)), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо становлення і розвитку сільськогосподарської кооперації та її державної підтримки» ([№ 6527-1](#)) і за результатами обговорення та відповідно до частини другої статті 110 Регламенту Верховної Ради вирішив внести на розгляд Верховної Ради проект Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» ([№ 6527-д](#)), доопрацьований у комітеті.

Запропонована нова редакція проекту Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» – це принципово новий підхід до сільськогосподарського кооперативу, як до ефективної форми об'єднання сільгоспвиробників, яке зможе ефективно працювати в умовах вільного ринку. За формою це врегулювання всіх ключових питань створення та діяльності сільськогосподарських кооперативів в одному законі. А це означає, що сільгоспвиробник отримує зручне і зрозуміле правове поле, а численні колізії більше не будуть предметом судових спорів.

Щодо змісту. Це відмова від законодавства, побудованого на обмеженнях та заборонах, на користь законодавства, що надає можливості та стимули для розвитку.

Всім добре відомо, що велику частку аграрного ринку в Україні становить індивідуальне виробництво – домогосподарство, особисті селянські та фермерські господарства. І ми в цьому залі неодноразово підтримувати законопроекти, спрямовані на їх розвиток. Натомість питання розвитку об'єднань сільгоспвиробників, які надавали б можливість спільного виробництва, доступу до фінансових, матеріальних ресурсів та просування продукції, залишалися без належної уваги.

Лише декілька прикладів. Одноосібник або домогосподарство може створити або виробничий, або обслуговуючий кооператив, якщо юридична особа, навіть, фермер – виключно обслуговуючі. При цьому обслуговуючий кооператив матиме можливість здійснювати операції виключно з членами кооперативу, не може набувати право власності на продукцію та реалізовувати її від свого імені, не може законно робити виплати на паї і повертати їх у разі ліквідації кооперативу. Чому так? Тому що в законодавстві передбачено, що всі сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи є неприбутковими, навіть,

якщо вони цього не потребують, а цей неприбутковий статус і тягне за собою всі обмеження, в тому числі й податкові. Це суттєво знижує можливості для розвитку обслуговуючих кооперативів та робить їх неконкурентоздатними на ринку.

У разі прийняття закону члени кооперативу самостійно будуть визначатися, який у них вид діяльності кооперативу (виробничий, обслуговуючий, переробний чи багатофункціональний) та, яка форма (з метою чи без мети отримання прибутку). Фермери зможуть заснувати сільськогосподарські кооперативи для спільного виробництва, чого зараз робити не можуть. Кооператив зможе надавати до 20 відсотків своїх послуг тим, хто не є його членом, а це розширення поля для діяльності. Зерновий чи молочний кооператив зможе набути права власності на продукцію своїх членів, що відкриває можливості для організацій власної переробки та доступу до фінансових інструментів через аграрні розписки. Нові можливості, які надаються законопроектом, є створенням другої ланки кооперації, так званих кооперативів, які вже показали свою ефективність у світі.

Основні положення нової редакції проекту Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» зберегли концепцію законопроекту № 6527 та врахували положення, які були ідейно закладені в альтернативному законопроекті № 6527-1, щодо вдосконалення статусу неприбуткових кооперативів та державної підтримки. Прошу підтримати рішення комітету і прийняти за основу проект Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» (№ 6527-д).

Шановні колеги! Хочу ще дещо важливе від себе додати. Для стенограми народний депутат Лабазюк зачитав рішення комітету врахувати всі ті неузгодженості і всі ті пропозиції, що надали народні депутати. Вони дуже слушні.

Тепер хочу вам відповісти на одне важливе запитання: чому в Україні виробляється лише 1 відсоток продукції кооперативами, коли в Європі від 40 до 70 відсотків? Візьмемо такий приклад. Я працюю в сільському господарстві близько 40 років. За радянських часів система кооперації займала в структурі валового виробництва аграрної продукції 30 відсотків. Чому? Тому що були належним чином створені: заготівельні кооперативи – заготівля від населення насіння, молока, м'яса, іншої продукції; відгодовувальні кооперативи – закуповували бичків у населення і господарства і вирощували; молочні, м'ясні переробні заводи, які переробляли і м'ясо, і молоко в кінцевий

продукт; кооперативні ринки, на яких продукцію реалізовували кооперативи і селяни, що було надважливим. Ця вся система працювала як єдина ланка сільськогосподарської кооперації, яка давала свої плоди.

Оцим новим законом ми в наших нових умовах надаємо кооперативному руху нові важелі, щоб фермери-одноосібники об'єднувалися, мали конкурентні переваги на аграрному ринку під час виробництва своєї продукції. Тому надважливо, щоб законопроект, який розроблявся два роки за участі всіх наших фахівців, міжнародних експертів, тих, хто зараз працює в кооперативах, був підтриманий у залі і ми дали новий поштовх для розвитку такого важливого руху, як кооперативний, який забезпечить село робочими місцями.

Скажіть мені, будь ласка, чому у нас, в Карпатах, не створити таке чудо, як в Австрії або в Швейцарії, – кооперативи, які виробляють сири високої якості з особливими смаками? Ми маємо для цього всі можливості. Тому ще раз прошу народних депутатів підтримати законопроект № 6527-д, і ми надамо новий поштовх для розвитку кооперативів в Україні.

Спасибі вам.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ми ще маємо час – 3 хвилини. Давайте відведемо їх на запитання.

Прошу народних депутатів записатися на запитання до заступника голови комітету.

Колеги, я продовжую засідання до завершення розгляду.

Іван Спориш. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д. Виборчий округ № 15, Вінниччина. Ви чітко все підсумували. Видно, що комітет дуже добре попрацював над законопроектами, один із яких дуже хотілося б, щоб ми прийняли.

Ви сказали, що за часів радянського союзу кооперативна продукція становила 30-40 відсотків, а сьогодні – лише 1 відсоток. І мені цікаво, це тому, що тоді кооперація була державною власністю, а сьогодні – приватною? У цьому основна причина? Але ми повинні все

робити, щоб все-таки цей відсоток збільшився до 50-60, як в будь-яких країнах Європи. Скажіть, на вашу думку, це так чи ні?

Дякую.

БАКУМЕНКО О.Б. Спасибі за запитання. Не зовсім так, тому що в нас була колективна власність (колгоспи), ви ж розумієте. Кооперативна власність – це не державна власність, тоді також була приватною. Але то була створена система, в якій головне – взяти в одноосібника продукцію, переробити її і реалізувати на цих самих ринках.

Зараз ми маємо ще більшу можливість, бо це є приватна власність. Головне – треба дати можливість кооперативам об'єднатися і за рахунок цього об'єднання мати конкурентні переваги як в ціні на продукцію, так і в формуванні партії, щоб вона була товарна і її можна було доставити і продати, а також мати доступ до кредитів, за які можна було б купити переробне обладнання, потрібне для молочного скотарства або для ягідної переробки і охолодження. Цим законопроектом ми даємо таку можливість на законодавчому рівні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Заключне запитання поставить Павло Кишкар, і на цьому ми зупиняємося. Будь ласка.

КИШКАР П.М. Дякую вам за ґрунтовне пояснення. У дійсності будь-яка реформа, будь-яке підсилення державою тих чи інших інструментів – це розмова про гроші. Ми маємо це визнавати.

У нас існує ціла низка інструментів, які держава напруцювала і якими підтримується сільгоспвиробник: компенсація за українську сільськогосподарську техніку, підтримка молочної галузі (виплати за молодняк, інші дотації), підтримка садівництва, не знаю, чи працює вона напряду чи ні.

Але чому гроші, які ми виплачуємо, в тому числі й великому агрохолдингу на підтримку виробництва курятини, сьогодні не розподіляються між малими і середніми, не доходять до тих кооперативів, про які ми згадували, де задіяно 30 тисяч людей? Чому ці гроші не можуть працювати вже зараз на малого і середнього агро-виробника?

Дякую.

БАКУМЕНКО О.Б. Спасибі за запитання. Я вам відповім. На сьогодні є декілька програм. На програму щодо підтримки фермерів було виділено 1 мільярд коштів. У минулому році освоєння цих грошей було менше, тому що механізми не були до кінця відпрацьовані. Важливо ще й інформувати людей, зберігати послідовність виконання програми протягом років, на які заплановано. Є інші програми щодо техніки, садів, тваринництва і таке інше. Але головне, щоб гроші, закладені на тваринництво, йшли тільки на тваринництво, якщо на фермерство, то тільки на фермерство, і були освоєні, бо неосвоєні гроші, наприклад, 30 відсотків зі 100, пішли в дохід бюджету. Наше головне завдання, щоб той фермер, якому ми дали гроші, міг їх отримати. Цю роботу має проводити Міністерство аграрної політики та продовольства України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Колеги, час для запитань і час нашої роботи, на жаль, вичерпані. Я хочу повідомити, що у вівторок наступного пленарного тижня ми завершимо розгляд проекту Закону «Про сільськогосподарську кооперацію» (№ 6527-д). У нас ще будуть виступи від фракцій, потім виступи народних депутатів. Сподіваюся, що комітет зможе зробити максимальну мобілізацію в залі для позитивного рішення.

Також хочу вам повідомити, що вже є рішення регламентного комітету про тимчасові слідчі комісії. Це означає, що наступного вівторка ми зможемо перейти до розгляду законопроекту про тимчасові слідчі комісії. Зможемо його розглянути, а потім перейдемо до розгляду проекту Виборчого кодексу щодо відкритих списків. Це наші ключові завдання на наступний пленарний тиждень. До законопроекту про ТСК подано понад тисячу поправок, із яких залишилося розглянути близько 500. Думаю, це кілька годин роботи, і ми зможемо вийти на позитивне рішення, потім – проект Виборчого кодексу.

Колеги, я всіх закликаю наступного пленарного тижня прибути до Верховної Ради України, де нас чекає дуже активна і дієва робота з розгляду законопроекту щодо ТСК і проекту Виборчого кодексу.

На цьому вечірнє пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим. Завтра о 10 годині чекаю всіх у залі.

Сьогодні був успішний день – прийнято сім законів, у тому числі підтримка Пласту, підтримка військових. Думаю, сьогодні ми змогли зробити дуже важливий вклад у законодавчу діяльність.

Дякую вам.